

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 glđ.—kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Roko pis
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spr-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Gruntna dača.

Mnogo je se uže poudarjalo, kako malo o-
pravičeno razdeljene so politične pravice v libe-
ralnih državah. Ogromna večina jih ne uživa v
onej meri, katera jej bi pristajala vsled silnih bre-
men, ki so se na njo navalila. Kmeti ljudje de-
lajo ogromno število. Jih je največ. Vsled tega
pride krvavega davka pri sedaj obče veljavnej
vojaškej postavi največ na nje. V vsakej bitki
štejemo največ ubitih in ranjenih mož vzetih iz
kmetkega prebivalstva. Isto tako zadeva ta stan
največja vseh davkov, t. j. gruntna dača. Ta
znaša letos 36.900.000 fl. Tolika ni nobena druga
neposredna (direktna); najbližnja jej hišna dača
znaša le 23 milijonov; izmed posrednih ali indi-
rektnih davkov presega jo le dohodek od tobaka,
ki državnej blagajnici vrže po 58 milijonov gol-
dinarjev na leto. Gruntni davek je tedaj sila velik.
To priznavajo vsi zvedenci. Vrh tega je še pa
tako razdeljen, da mnogi preveč, drugi premalo pla-
čujejo razmeroma. Zato skušajo državniki temu v
okom priti s pravičnejšo uravnavo gruntne dače.
Pri nas so se tega uže večkrat poprijeli, veliko
milijonov potrošili, pa še le niso prodrli do za-
želenega konca.

Prvi se je težavnega dela lotil cesar Jožef II.
ki je dal posestva meriti in ceniti. Njegov trud je
bil zastoj. Delo se je bilo prenašlo in cesar
Leopold II. je l. 1790 vse ustavil. Poznej l. 1817
je cesar Franc ukazal zmeriti zemljišča in vceniti
jihov čisti dohodek, od katerega bi se naj
potem po primernih odstotkih ali procentih raču-
nili gruntni davki, kar se je imelo v posebnih pol-
lah, tako imenovanem katastru, zapisati. Delo so
pričeli l. 1819. za naše in l. 1850. za ogerske
dežele. Te katastrske pole so torej podlaga našej
sedanjej gruntnej dači. Do l. 1848. so pri nas od
v katastrih zaznamovanega čistega dohodka zara-
čunili $13\frac{1}{2}\%$ kot redni cesarski davek v denarjih,
 $4\frac{1}{4}\%$ v rečéh ali blagu, $13\frac{3}{4}\%$ za srenjske,
šolske in cerkvene potrebe, 24% grajščakom.
Skup je pa ves gruntni davek znašal 20.000.000 fl.

Ker so kmetje poznej davčine grajščakom odku-
pili in si zemljišča rešili, se da misliti, kako moč-
no so gruntni davek vkljub rešitvi pomnožili v
zadnjih 30 letih, namreč do 36 milijonov. Cesar-
ska dača se je pozvišala od $13\frac{1}{5}\%$ do 16% in pri-
djale so se dohodnine in večkratne vojne doklade
(Kriegszuschläge).

Naš kmet bi še tudi to breme prenašal, ali
celó neznosljivo se kaže, kar mu je liberalna doba
naložila, namreč novih srenjskih, okrajnih in de-
želskih doklad, zraven pa zadolženje in oderuštvó.
Brezmerne obresti nam hočejo kmeti stan kar
uničiti. Dodajmo še gospodarstveni prevrat: žito
sejati, vino pridelovati se ne splačuje več tako,
kakor poprej, v živinorejstvu in drugih strokah
novejšega gospodarstva pa še nismo dovolj iz-
urjeni. Zato je celó opravičeno, ako v državnem
zboru resno preudarjajo, kako bi se kmetkemu
ljudstvu priskočilo, preden bo prepozno. Zlasti
delajo na to, da bi se nova uravnava gruntne
dače za eno leto vsaj prikrajšala tako, da bi
ga uže l. 1881 začeli pobirati po njej. Pravijo,
da bo ona uravnava dala mnogim znatnih polaj-
žeb, čeravno utegne svota vsega gruntne dače
večja biti. Davek bo namreč bolje in pravičnejše
razdeljen. Da bi se to le uresničilo in gospodje
ne varali v tej reči, ki stane uže več, kakor 20
milijonov goldinarjev!

Zakaj si je štajerska dežela zavoljo ljudskih šol toliko stroškov nakopala.

Lepa štajerska dežela je vkljub mnogim bo-
gatim zakladom, katere v sebi hrani in tudi na
dan spravlja, vkljub precejšnji rodovitnosti sred-
njega in spodnjega dela zeló ubožala, zeló zabredla
v denarne zadrege, v nemajhne dolgove. Kako
se bo iz njih izkopala, to ne gre meni pretreso-
vati in premišljevati. Tudi tega nočem preisko-
vati, v katerih oddelkih svoje uprave ni prav go-
spodarila. Jaz sem se namenil samo gospodar-
stvo in ravnanje pri ljudskem šolstvu obelodaniti,